Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Fakultet zabytkoznawczy - architektura I, PG_00203171		
Kierunek studiów	Ochrona dóbr kultury i muzealnictwo (O)		
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu	2027/2028
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć	Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć fakultatywnych Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji	na uczelni
Rok studiów	2	Język wykładowy	polski
Semestr studiów	3	Liczba punktów ECTS	3.0
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia	zaliczenie
Jednostka prowadząca			
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	prof. dr hab. Tomasz Torbus	
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		

Formy zajęć							
	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						

Aktywność studenta i liczba godzin pracy				
	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów	Udział w konsultacjach	Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30	2.0	43.0	75

Cel przedmiotu	
	W ramach tego fakultetu student ma do wyboru dwa z czterech wchodzących w jego skład bloków tematycznych. Celem zajęć jest umożliwienie studiującym wykształcenie kompetencji znawstwa architektury.Architektura omawiana jest w związku z tym z perspektywy przemian form, ornamentów, detali i technologii, ze zwróceniem szczególnej uwagi na materialne aspekty dzieła sztuki, uwzględnieniem budownictwa mieszkaniowego, przemysłowego, technicznego i militarnego. Elementem programu zajęć jest też przedstawienie rudymentarnych metod badania architektury i procesów je poprzedzających (inwentaryzacji architektonicznej, opisu budowli, rozwarstwienia historycznego, analizy funkcjonalno-przestrzennej) w kontekście zmieniających się na przestrzeni dziejów, poglądów na architekturę i sposobów jej badania. Pozwala to zyskać umiejętności potrzebne do zajmowania się obiektami o zróżnicowanym charakterze i jakości artystycznej w tym przeciętnymi, a więc takimi, z którymi absolwenci będą się najczęściej spotykać w pracy zawodowej. Umożliwia to zdobycie kompetencji potrzebnych w pracy w urzędach konserwatorskich, podmiotach gospodarczych zajmujących się konserwacją zabytków (w zakresie przygotowywania dokumentacji naukowo-historycznej), jak również w działalności badawczej.

Efekty uczenia się przedmiotu

Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
[ODKML3_K02] Jest gotów do podejmowania działań na rzecz ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego regionu, Polski i Europy		
[ODKML3_U06] Definiuje, objaśnia i stosuje poprawnie w mowie i w piśmie podstawowe terminy i pojęcia właściwe dla nauk o sztuce i nauk pokrewnych w pracy nad wybranymi tematami oraz epokami		
[ODKML3_U02] Umie interpretować dzieła sztuki za pomocą typowych metod interpretacji, uwzględniając formalne ukształtowanie wypowiedzi i ich miejsce w procesie historyczno-kulturowym		
[ODKML3_W04] Ma zaawansowaną i uporządkowaną wiedzę szczegółową o specyfice kultury i sztuki poszczególnych epok		
[ODKML3_W07] Ma zaawansowaną i uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu ochrony i utrzymania dziedzictwa kulturowego	K _W07: Ma zaawansowaną, uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu ochrony zabytków ruchomych i nieruchomych	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
[ODKML3_U03] Potrafi krytycznie analizować i oceniać artystyczną wartość dzieł sztuki	K_U03: Potrafi krytycznie analizować i oceniać historyczną i artystyczną wartość dzieł sztuki	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja

Treści przedmiotu

Zasadniczą część zajęć stanowi przedstawienie specyfiki architektury jako dziedziny sztuki z perspektywy znawstwa, w ujęciu chronologiczno-typologicznym, z położeniem nacisku na kwestie technologiczne, materiałowe i formalne, pomagające w datowaniu oraz określaniu nawarstwień zmian historycznych budowli. W związku z tym przedmiotem studiów są przemiany form, detali i ornamentów, jak również technologii, materiałów, typów, form przestrzennych i funkcji budowli i budynków w kręgu europejskim, a także pozaeuropejskim. W programie zajęć ujęte jest budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe i techniczne, a omawiane przykłady wybrane zostały nie tylko spośród znanych z kursu historii sztuki arcydzieł, lecz także spośród przeciętnych obiektów, stanowiących zdecydowaną większość materii zabytkowej, z którą absolwenci spotkają się w życiu zawodowym. W ramach zajęć omawiana jest również teoria architektury, przede wszystkim w perspektywie różnych koncepcji architektury, typologii budynków, przemian ich funkcji, a także technik i technologii oraz materiałów. Problematyka konserwatorska architektury uwzględniana jest tam, gdzie zasadniczo wiąże się z przemianami historycznych budowli.

Takie sprofilowanie zajęć umożliwia poznanie podstawowej terminologii architektonicznej i zasad opisu budowli i jej poszczególnych aspektów (technik i technologii, kompozycji przestrzennych, elewacji i układu funkcjonalnego) oraz rozpoznawania technik i technologii budownictwa, analizowania struktury i nawarstwień historycznych dzieła architektury. Studiujący uczą się zadawać pytania wobec architektury i jej dzieł, a także postrzegać jej formy w kontekście teorii architektury i praktyki budowlanej okresu jej powstania (bądź okresu kolejnych przemian).

Wymagania wstępne i dodatkowe

Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się

Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
Kolowkium zaliczeniowe	51.0%	100.0%
Obecność na wykładach	70.0%	0.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	M. Arszyński i in.: Badania architektoniczne. Historia i perspektywy rozwoju. Toruń 2015 M. Arszyński: Organizacja i technika średniowiecznego budownictwa ceglanego w Prusach w kontekście europejskim, Malbork 2016. W. Koch: Style w architekturze. Arcydzieła budownictwa europejskiego od antyku po czasy współczesne. Warszawa 1996 Z. Mączyński: Elementy i detale architektoniczne w rozwoju historycznym, Warszawa 1956 M. Brykowska, Metody pomiarów i badań zabytków architektury. Warszawa 2003. Myśliciele, kronikarze i artyści o sztuce. Od starożytności do 1500 roku. red. J. Białostocki, PWN Warszawa 1988. Grafika: R. Makała: Domy towarowe, budynki instytucji finansowych, biurowce i hotele. W: Ibidem: Między prowincją a metropolią. Architektura Szczecina 1891-1918. Szczecin 2011. H. Faryna-Paszkiewicz, M. Omilanowska (red.): Architekt budowniczy mistrz murarski. Warszawa 2007. J. Tarnacki: Sprawozdanie z badań architektonicznych średniowiecznego Dworu Artusa. W: Porta Aurea 1/1992 M. J. Sołtysik (red.): Kamienica w krajach Europy Północnej. Gdańsk 2004 Łoziński, J.Z., Grobowe kaplice kopułowe w Polsce 1520-1620, Warszawa 1973. T. Torbus: Od Brzegu przez Güstrow do Szwecji. Komaskowie z rodziny Parrów i ich wpływ na rozwój architektury renesansowej w środkowej i północnej Europie. W: J. Harasimowicz i in.: (red.): Po obu stronach Bałtyku. Wzajemne relacje między Skandynawią a Europą Środkową. Wrocław 2006, S. 143-162. S. Jocek: Dworzec Morski w Gdyni historia i architektura na tle wybranych budynków morskich terminali pasażerskich w Europie. W: Porta Aurea 18/2019, s. 143-164 T. Jurkowlaniec: Gotycka rzeźba architektoniczna w Prusach, Wrocław i.in. 1989 Słownik terminologiczny sztuk pięknych, pod red. Stefana Kozakiewicza, PWN 1969. Architectural Theory. From the Renaissance to the present. 89 essays on 117 treatises. Köln 2003. P. Hobhouse, Historia ogrodów, Warszawa 2007. W. Müller, G.Vogel, Atlas architektury, Warszawa 2003 (t.1 i 2). J. Kowalczyk, Sebastiano Serlio a sztuka polska. O roli włoskich traktatów architektonicznych w dobie nowożytnej, Wrocław 1973 A. Miłobędzki: Niderlandzka i niderlandyzująca architektura jako zjawisko kulturowe i artystyczne 1550-1630, [w:] Niderlandyzm w sztuce polskiej. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Toruń, grudzień 1992, red. T. Hrankowska, Warszawa 1995. M. Staręga: Przekształcenia gdańskich obiektów zabytkowych w pierwszej połowie XIX w. w kontekście rodzącej się myśli konserwatorskiej. W: Porta Aurea 17/2018, s. 62-93.

	Uzupełniająca lista lektur	E. Badstübner , D. Schumann (red.): Backsteintechnologien in Mittelalter und Neuzeit, hrsg.von Berlin 2003 (Studien zur Backsteinarchitektur; Bd. 4) G. Binding: Architektonische Formenlehre, Darmstadt 1980. I. Brzostowska: Detal architektoniczny wnętrza korpusu nawowego kościoła Świętojańskiego w Toruniu. W: K. Kluczwajd i in.: Opus temporis. Toruńskiej katedry historia najnowsza. Prace konserwatorskie i restauratorskie w latach 2000-2013. Toruń 2013, s. 195-204., W. Guzicki: Geometria maswerków gotyckich, Kraków 2011. L. B. Alberti, Ksiąg dziesięć o sztuce budowania, tł. I. Biegańska, Warszawa 1960. G. B. Vignola, O pięciu porządkach w architekturze, tł. K. Tymiński, Warszawa 1955. M. P. Witruwiusz, O architekturze ksiąg dziesięć. wyd. polskie PWN, Warszawa 1956. A. Palladio, Cztery księgi o architekturze, z włoskiego przełożyła Maria Rzepińska, Warszawa 1955. Krótka nauka budownicza dworów, pałaców, zamków podług nieba i zwyczaju polskiego, 1659, opr. A. Miłobędzki, Wrocław 1957. Andrzej Betlej, Przykłady oddziaływania wzorów Giovanniego Battisty Montany i Bernardino Radiego w sztuce polskiej XVII i XVIII wieku. W: K. Brzezicka i in.: Barok i barokizacja. Kraków 2007, s. 161-179. P. Frankl: Gothic Architecture, Harmondsworth 1962 (nowe wydanie pod redakcja Paula Crossleya. London 2000). D. Kimpel, R. Suckale: Die gotische Architektur in Frankreich 1130-1270, München 1985. K. Kajzer, S. Kołodziejski, J, Salm, J: Leksykon zamków w Polsce, Warszawa 2001. T. DaCosta Kaufmann: Court, Cloister and City, New York 1995 L. Przymusiński: Rozwój szczytów w architekturze gotyckiej 12501450 na ziemi chełmińskiej i Pomorzu Gdańskim, W: Zeszyty Naukowe UAM. Historia Sztuki, 4 (1966), s. 362. E. Forssman: Säule und Ornament. Studien zum Problem des Manierismus in den nordischen Säulenbüchern und Vorlageblättern des 16. und 17. Jahrhunderts. Stockholm 1956. T. Torbus: Rekonstrukcje, dekonstrukcje, (nad)interpretacje. Studia o losach architektury środkowoeuropejskich miast i rezydencji w aspekcie politycznym (XIX-XXI wiek), Gdańsk 2019.
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Gotycki detal architektoniczny Wpływy włoskich wzorników i traktatów architektonicznych na nowożytną architekturę polską Przemiany kamienicy mieszczańskiej w XIX wieku	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.